

Liturgie bij de preek: (morgendienst)

Deze preek mag alleen gebruikt worden in combinatie met de preek over 1 Korintiërs 14:34,35 (27/3/11)

Psalm 122:1 (intochtslied) / Gezang 155 (schoollied) / 1 Timoteüs 3:1-13 en 5:1-16 / Psalm 68:3 / 1 Timoteüs 3:11 en 5:9,10 / LvdK 106 / Psalmen Noor Nu 15

Bij deze preek hoort een powerpointpresentatie, deze treft u op de website aan op dezelfde datum.

Wanneer u deze preek wilt gebruiken anders dan voor privégebruik, wilt u dat dan even doorgeven?

Preek n.a.v. 1 Timoteüs 3:8-15 en 5:1-14 Diaconessen aangesteld Hattem, 17 april 2011

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,

[dia1] Koffieschenken op vergaderingen, en de kerk weer netjes maken na afloop van de kerkdiensten – is dat zo het enige wat vrouwen in de kerk mogen doen? En moeten ze zich verder vooral koest houden, nederig en onderdanig gedragen en het belangrijke werk aan de mannen overlaten?

In de eerste preek over dit onderwerp, toen het ging over 1 Korintiërs 14:34,35, is gezegd dat [dia2.1] *zwijgen* heel specifiek geldt voor het moment dat de profetie beoordeeld moet worden, als er met gezag gesproken gaat worden. Deze orde is een gevolg [dia2.2] van de *scheppingsorde* (eerst is de man geschapen en daarna de vrouw). De man gaat voorop, geeft leiding en heeft dus inderdaad bepaald *gezag*.

Alleen: kenmerk van dat gezag is, in [dia2.3] navolging van Christus: dienend, beschermend, verzorgend. En zeker niet heersend, overheersend of onderdrukkend. Dat het dat nog wel eens geworden is, en dat vrouwen daar ook slachtoffer van geworden zijn en er pijn om lijden, is geen gevolg van Gods scheppingsorde, maar van de menselijke zonde.

Als we het goddelijk gezag van de Schrift aanvaarden en niet bepaalde gedeelten als tijdgebonden en cultuurbepaald aan de kant schuiven, dan kunnen we mijns inziens niet anders dan tot de conclusie komen dat in de kerk van Jezus Christus [dia3.1] de mannen dienen door leiding te geven. Voor het ambt van voorganger/oudste, die beide immers met gezag Gods Woord verkondigen en de tucht bedienen, komen dan ook *alleen mannen* in aanmerking.

Al hoewel in de bijbel man en vrouw volstrekt *gelijkwaardig* zijn, zijn ze *niet gelijk*.

Zo koos Jezus heel bewust [dia3.2] 12 *mannen* als zijn naaste leerlingen uit, mannen die later apostelen werden van de jonge kerk.

Ik zeg dat Jezus dat *bewust* deed, want je kunt niet zeggen dat Hij *vrouwonvriendelijk* was; meermalen nam Hij het voor vrouwen en hun positie op, juist tegenover mannen.

Bewust ook, omdat je niet kunt zeggen dat Jezus *traditioneel* was; Hij schopte juist heel wat heilige huisjes omver en ging op heel wat lange tenen staan.

→ Als onze Heiland de in zijn dagen bestaande praktijk van het leiding geven van de man had willen doorbreken, dan had Hij dat echt wel gedaan. Maar blijkbaar was dat ook voor Hem een gegeven dat in de schepping lag, en dat *niet negatief* was. Eerder positief – zowel voor de vrouw als voor de man als ook voor de kerk van wie Hij – Christus – het Hoofd is.

→ En al hoewel op de Pinksterdag de heilige Geest werd uitgestort op alle vlees, dus zowel op man als vrouw, zie je dat in de jonge christelijke kerk [dia3.3] alleen mannen leidinggeven: eerst de apostelen en later de oudsten die in alle gemeentes worden aangesteld.

Ik kan op grond van het bijbels onderwijs niet anders dan tot de conclusie komen dat het leidinggeven in de christelijke gemeente gebeuren moet door mannen. Dat is hun dienst.

Nou kan het zijn dat u zegt: *'nou mooi, dat is helder, vrouwen mogen dus niet in het ambt, klaar uit! Volgende punt.'* Maar dan zeg ik: ho even, dat gaat net even te snel.

Want weet u wat bij ons tegenwoordig het probleem is? Ons probleem is het woordje [dia4.1] 'ambt'. Zo gauw wij het over 'het ambt' hebben, dan denken we gelijk aan dominees en ouderlingen en diakenen, aan mannen die samen de [dia4.2] kerkenraad vormen en die het in de gemeente voor het zeggen hebben. En hebben we dat ambt, zeker in het gezagsgetrouwere verleden, tegelijk niet een beetje op [dia4.3] een voetstuk geplaatst? En ook nu nog: heeft het onwillekeurig toch niet een bepaalde meerwaarde dat je in het ambt zit? En is het pas niet echt goed als de ouderling of liever nog de dominee op bezoek is geweest?

Dat is ons probleem: dat bepaalde bezigheden in de kerk zijn gaan behoren tot *'het ambt'* en dat andere noodzakelijke bezigheden in de kerk daar niet onder vallen. Het werk van de koster bijvoorbeeld – ik denk niet dat iemand dat gauw een ambt zal noemen. En het zelfde geldt voor zustershulp, voor wat de Commissie van Beheer doet, de boekhouder van de kerk, voor de mensen die catechisatie geven of een jeugdgroep leiden. Dat is allemaal geen *ambt*, maar (ja hoe zou je het moeten noemen?), *gewoon* iets wat moet gebeuren. En daardoor lijkt het erop alsof je pas echt iets belangrijks doet, pas echt meetelt, als je in 'het ambt' zit.

Is dat terecht? Nee! Want wat is een [dia5.1] ambt? Ik denk dat het belangrijkste kenmerk van een ambt is, dat je *ertoe geroepen* wordt. [dia5.2] **Je wordt geroepen tot het uitvoeren van een bepaalde taak.** Een taak vaak die aansluit bij de gaven die je gekregen hebt.

Nou, geldt dat alleen voor een dominee, ouderling of diaken? Niet iedereen kan dominee zijn (het zouden er trouwens best wat meer mogen zijn!). Nee, maar ook niet iedereen kan koster zijn. Of lid van een Commissie van Beheer. Of catechisatie geven.

Gelukkig heeft de Here aan de leden van zijn gemeente ontzettend veel *verschillende* gaven gegeven, die allemaal op hun beurt weer nodig zijn om het lichaam dat de gemeente is, ook echt een *levend* lichaam te laten zijn. Al die gaven zijn nodig.

Wat zijn er, als je er zo tegenaan kijkt, ontzettend veel *ambten* in de kerk!

Laten we er daarom mee ophouden 'het ambt' krampachtig alleen te reserveren voor ouderlingen of diakenen! Het kerkelijke landschap is niet een kaal, dor en doodsvlak land waar maar op twee of drie plaatsen een vruchtbare groene heuvel als uit het niets opspringt (en die heuvels zijn dan de dominee, de ouderling en de diaken). Nee, het kerkelijke landschap is een veelkleurig en vruchtbaar heuvelachtig terrein met allemaal verschillende hoogtes. Vroeger noemde men dat wel [dia5.3] *'het ambt aller gelovigen'*. Als je graag wilt vasthouden aan die term 'ambt', dan is dat een heel mooie en terechte uitdrukking. Iedere gelovige, ongeacht of die nu man of vrouw, jong of oud is, iedere gelovige heeft een ambt, een taak waartoe hij of zij geroepen wordt, op grond van de aan hem of haar gegeven gaven. Zo werkt dat in de kerk van Jezus Christus!

We kunnen de term [dia6.1] 'ambt' natuurlijk ook proberen te vergeten (het komt toch in de bijbel niet voor) en dat wat er mee bedoeld wordt heel bijbels [dia6.2] 'dienst' of 'bediening' noemen. Dat maakt het ook veel makkelijker, veel minder beladen, om na te denken over plaats en taak van vrouwen in de gemeente. Dan kom je er achter hoe raar de vraag eigenlijk is of 'de vrouw in het ambt mag'. Natuurlijk heeft de vrouw een dienst, een bediening in de kerk! Want wat hebben vrouwen geweldige gaven gekregen en wat zijn ze, ook wat dat betreft, van onschatbare waarde en onmisbaar in de kerkgemeenschap! Vrouwen aan de zijlijn zetten en uitrangeren, als minderwaardige schepselen afservieren en alleen toestaan koffie te schenken op de belangrijke vergaderingen van de mannen, is dan ook het slechtste wat je als kerk kunt doen.

Het is juist een taak van hen die leiding geven aan de gemeente om ook de vrouwen op een positieve manier in te schakelen.

En dat zie je in het NT terug.

Denk aan [dia7.1] **zr Dorcas** uit Joppe, een *discipelin*. Als zij sterft geeft dat groot verdriet en men wijst op de lijfrokken en mantels die Dorcas gemaakt heeft. Blijkbaar heeft zij op de een of andere manier hulpbehoevenden praktische bijstand verleend door kleding te maken en ter beschikking te stellen.

Denk aan [dia7.2] **zr Lydia** uit Thyatira, een rijke en goed ontwikkelde vrouw, die handelde in purperen stoffen. Als zij tot geloof in Christus komt vraagt zij Paulus en Silas in haar grote huis te komen logeren. Het is heel waarschijnlijk dat in haar huis vanaf dat moment ook de christelijke gemeente samenkomt.

En denk aan [dia7.3] **zr Febe** uit Kenchrea. Van haar staat geschreven dat ze *dienares* (in het Grieks staat hier het woord *diaken*) is van de gemeente. Ze wordt er opuit gestuurd om in een andere gemeente dienares te zijn.

Moet je nu uit wat gezegd wordt over zr Febe concluderen dat er dus [dia8.1] vrouwelijke diakenen - diaconessen mogen zijn?

Dat zou best wel eens kunnen. [dia8.2] Alleen: ook hier is dan weer het probleem ons ambtsbegrip. Want als er staat dat zr Febe *diaken* was, dan denken wij natuurlijk gelijk aan wat wij vandaag de dag onder diaken verstaan, inclusief het feit dat zij ambtsdrager zijn en tot de 'brede kerkenraad' gerekend worden. Terwijl in de dagen van zr Febe diaken gewoon *helper* betekende, iemand die met overgave anderen van dienst is.

Maar zr Febe is niet de enige aanwijzing voor het feit dat vrouwen diaconale taken vervulden in de kerk en daarvoor speciaal werden aangesteld. En nu kom ik bij de teksten die we uit de bijbel gelezen hebben.

In [dia9.1] 1 Timoteüs 3 gaat het over zeg maar de kwaliteiten waaraan mensen moeten voldoen om opziener (= oudste) en diaken te kunnen zijn.

Wat opvalt is, dat er dan drie categorieën naast elkaar worden gezet. [dia9.2]

Vers 2: opzieners. Vers 8: *ook* diakenen. En vers 11: *ook* vrouwen. Die drieslag wordt gemaakt: opzieners, diakenen, vrouwen.

Terecht heeft de NBV de toevoeging 'hun' bij 'vrouwen' weggelaten, want het staat er niet. En het ligt ook helemaal niet voor de hand dat het hier over vrouwen van diakenen gaat, want waarom zouden die opeens over dergelijke eigenschappen moeten beschikken!? Bovendien: geldt dat dan niet voor vrouwen van opzieners?

Daarom, het gaat hier echt over vrouwen die als categorie – *vrouwen* – in de gemeente waren aangesteld voor een bepaalde functie. En uit het feit dat wat gezegd wordt over vrouwen ingeklemd staat tussen de kwaliteiten van diakenen, zou je voorzichtig kunnen opmaken dat vrouwen diaconale arbeid verrichtten.

Deze uitleg sluit goed aan bij wat in [dia10.1] 1 Timoteüs 5 geschreven wordt over de weduwen.

[dia10.2] Weduwen – net als wezen altijd een kwetsbare groep binnen het volk. Zeker in een land zonder sociale voorzieningen vallen hier de hardste klappen, aangewezen als zij toch zijn op de hulp en bijstand van anderen.

Nu zeggen nogal wat uitleggers, dat het in 1 Timoteüs 5 gaat over [dia10.3] de *financiële hulp* van de christelijke gemeente aan weduwen. Ziemeer vers 4, waar staat dat kinderen en kleinkinderen hun alleenstaande moeder of oma moeten onderhouden, en vers 16, dat de gemeente pas in beeld komt als het echt niet anders kan.

Het is de vraag of dit de juiste uitleg is van deze verzen. Het voert te ver hier nu al te gedetailleerd op in te gaan. Van belang is wat in vers 9,10 staat: *Als weduwe mogen alleen vrouwen worden ingeschreven (herz SV: gekozen) van boven de zestig die maar één man hebben gehad, en bekendstaan om hun goede daden, kinderen hebben opgevoed, gastvrij zijn geweest, gelovigen de voeten hebben gewassen en zich hebben ingezet voor verdrukten.*

Je kunt toch niet serieus beweren dat dit criteria zijn binnen de christelijke gemeente voor het toedienen van financiële hulp!? Zo van: op je 59^e laten we je rustig verpieteren, kom maar terug als je 60 bent!?

Daar gaat het hier dus niet over. De manier van zeggen (*Als weduwe mogen alleen worden ingeschreven...*) wijst erop, dat het gaat over kwaliteiten (eisen) die gesteld worden aan iemand die een [dia10.4] bepaalde functie in de kerk vervult, in dit geval die van weduwe. In de christelijke gemeente mogen deze oudere zusters eer ontvangen vanwege het werk dat zij verrichten. En gelet op de gevraagde kwaliteiten, dringt zich opnieuw het werk van diaken op.

We kijken daar misschien wat raar tegenaan, dat weduwe-zijn niet alleen een *hoedanigheid* is (nl. het feit dat je man is overleden), maar tegelijk aanduiding van een [dia10.5] *functie*, een *diensttaak* in de gemeente. Toch kom je deze categorie gemeentewerkers vaker tegen in het NT. Kijk naar Handelingen 6, waar staat dat de Grieks sprekende weduwen werden verwaarloosd bij de dagelijkse ondersteuning. Daarmee wordt bedoeld dat zij, in tegenstelling tot hun Hebreeuws sprekende lotgenoten, *niet* werden ingeschakeld bij het werk van weduwen in die tijd, nl. het bedienen van de tafels.

Een tweede voorbeeld: in Handelingen 9 zie je de weduwen als categorie verschijnen bij de dood van Dorcas (die zelf hoogstwaarschijnlijk ook weduwe was). Zij staan om haar heen en laten de kleren zien die Dorcas gemaakt heeft. En wat dan opvalt is, dat als Petrus Dorcas in het leven mag terugroepen, hij haar, zeg maar ter bevestiging, aan *de* heiligen en *de* weduwen toont (vers 41).

Nu wil ik nog een verbinding leggen tussen 1 Timoteüs 3 en 5. Zo ligt het voor de hand bij de categorie 'vrouwen' in hoofdstuk 3 te denken aan de 'weduwen' uit hoofdstuk 5.

Dat verklaart dan tegelijk waarom zo kort over 'vrouwen' geschreven wordt in hoofdstuk 3, waarom er bij hen niet zoiets bijstaat als dat ze de vrouw van één man moeten zijn – zij hebben immers geen man meer -, en tegelijk dat Paulus met die aanduiding 'vrouwen' (zonder nadere toelichting) een, voor de lezers van die tijd, bekende groep gemeenteleden bedoelde. En net als in hoofdstuk 5 vanaf vers 17 nog iets meer gezegd wordt over de *oudsten* van de gemeente, zo gaat Paulus in die eerste verzen van hoofdstuk 5 nog nader in op 'vrouwen' c.q. 'weduwen'.

Wat betekent dit voor ons vandaag? Mij dunkt, dat we van de NT-gemeente kunnen leren dat vrouwen in de kerk bepaalde taken mogen vervullen en daartoe speciaal mogen worden aangesteld. Zo zouden ook wij nu vrouwen kunnen bevestigen in een bepaalde taak (en u hoort het goed: ik gebruik hier met opzet niet het woord *ambt!*).

Mogen dat alleen weduwen zijn? Het lijkt me niet de bedoeling van 1 Timoteüs 5 te zeggen dat vrouwen moeten wachten tot haar man gestorven is, voordat ze haar gaven en mogelijkheden mogen inzetten voor de kerk.

In de lijn van wat in hoofdstuk 5 over de weduwe staat, zou je wel kunnen zeggen dat hun functie en werk voor eigen huis en gezin niet te omvangrijk meer mag zijn. En is dat niet heel praktisch en logisch? Een druk gezin slokt immers al je tijd op – dan heb je wel wat anders aan je hoofd.

Niet dat je dan helemaal niks mag of kunt doen binnen de gemeente, maar dan ligt toch je prioriteit in het gezin. Maar als de kids het huis uit zijn en je hebt tijd over – wat let je om dan je gaven en mogelijkheden breder in te zetten? Er is werk genoeg te doen!

Als mannen en vrouwen daarbij maar nooit vergeten, dat alleen door de *liefde* het werk in de kerk van betekenis is, en dat we Christus moeten navolgen die niet kwam om te heersen, maar om te dienen.

Amen